

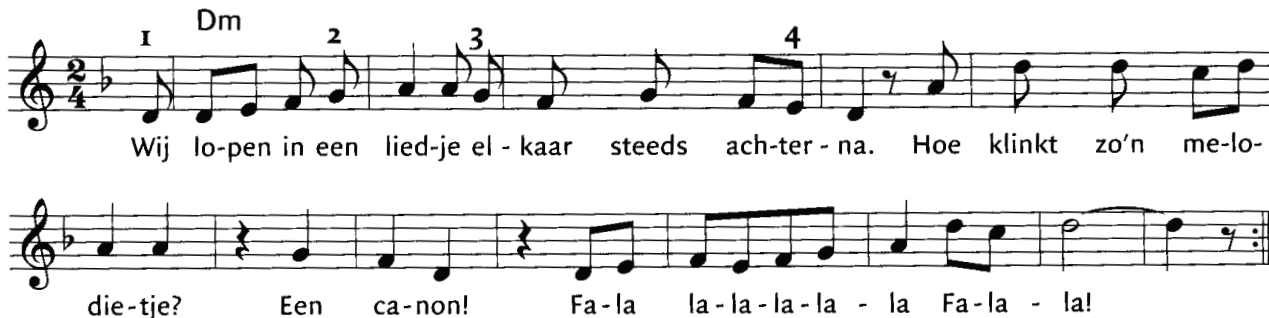
We lopen in een liedje elkaar steeds achterna

Componeren met een canon

In de bundel 'Over de stroom' van Madeleine Ingen Hausz (uitgave Christoffor) vinden we veel geschikt meerstemmig materiaal voor de bovenbouwleeftijd en het begin van het VO. Maar ook voor wat jongere kinderen is er liedmateriaal te vinden, waaronder canons.

25 Wij lopen in een liedje

Als je wilt duidelijk maken aan kinderen hoe een canon werkt is bovenstaand voorbeeld heel geschikt. Vooral de uitleggende tekst en de korte fragmenten maken deze canon ideaal. Vanuit vier perspectieven kan met dit liedmateriaal muziek worden 'gecomponeed'.

Tekstcanon

Ook zonder melodie kun je met de tekst al goed werken door eerst de zinnen na te laten spreken. Er zijn drie zinnen te onderscheiden: wij lopen, hoe klinkt, falala. Vervolgens laat je de kinderen invallen in jouw tekst. Het wordt dan een tweestemmige canon, waarbij de dirigent 1 is en de kinderen 3. Later kun je hen ook op 2 laten invallen. Een snellere inzet is vaak moeilijker. Hierbij is het van belang om niet direct het hele lied te nemen maar eerst een enkele zin. Hierdoor horen de kinderen beter de muzikale structuur. Zing de regels ook eens in andere volgorde. Dat maakt de kinderen meer alert. Invallen zonder aangeven maakt dat kinderen ook zelf het juiste moment moeten gaan aanvoelen.

Ritmecanon

Uiteraard kunnen de kinderen als ze de tekst kennen deze ook tegelijkertijd klappen. Laat de kinderen echter zelf voor elke regel een bodysound bedenken, waardoor elke regel een andere klankkleur krijgt. In canon verandert de klank zo langzaam. Dit kun je de kinderen laten horen door de tekst weg te laten en alleen de klank van het ritmespel over te houden. Denk eens aan tikken,

kloppen op de handpalm, bovenarm, binnenkant onderarm, borst, buik enzovoorts. Leuk om dit met vier groepen te doen.

Melodiecanon

Dit zelfde systeem is toepasbaar op het aanleren van de melodie met tekst:

- zinnen voor- en nazingen;
- zinnen apart in canon met de dirigent (tweestemmig);
- het hele lied in canon met de dirigent (tweestemmig);
- vierstemmigheid bewaren tot de canon heel goed zit en ook bewegend is ervaren.

Bewegingscanon

Veel kinderen kunnen een lied sneller en makkelijker onthouden als er bij elke regel een beweging te maken is. Daarbij komt dat een beweging een canonvorm ook zichtbaar kan maken. Dit is zowel educatief als muzikaal interessant en aantrekkelijk voor kinderen. Bijvoorbeeld:

Regel 1: loop acht passen naar voren en draai om bij de laatste pas.

Regel 2: beeld met de handen hoger en lager uit en maak daarna bij een canon met één hand een ronddraaiende beweging als van het draaien aan een wiel (iets dat steeds doorgaat).

Regel 3: bodysounds door in het ritme van twee achtsten en een kwart eerst op de bovenbenen, daarna op de buik, daarna op de borst en tot slot in de handen boven het hoofd te klappen. Dit laatste ritme valt dus na de start van de lange slotnoot. Dit is belangrijk, want het vult de lange

noot op, zodat de kinderen bij het opnieuw starten van de canon niet te vroeg beginnen.

Aanleren

De bewegingen zijn meteen aan te leren bij het voor- en nazingen van de regels. Vervang het lopen in de ruimte nog even door lopen op de plaats. Gaat dit goed dan kun je de canon in de ruimte uitvoeren.

Opstelling 1: rij (bij kleine groepen en om het eenvoudig te houden).

Opstelling 2: Twee rijen tegenover elkaar, waarbij elk kind naar een lege plek toeloopt. Dus een zigzagopstelling.

Werkwijze

Voer de canon tweestemmig uit, waarbij per rij wordt ingezet.

Vierstemmig: verdeel elke rij nog in twee groepen.

Tot slot nummer je de kinderen van 1 tot en met 4 en laat je hen zelfstandig inzetten. Dit kan alleen wanneer de kinderen al zeer zelfstandig kunnen zingen en geroutineerd zijn. In een hele grote ruimte kun je ook kiezen voor een vrijere opstelling, waarbij elk kind een eigen route kiest. Laat de canon minimaal twee maal achter elkaar uitvoeren.

Variatie: voer de canon uit, terwijl de kinderen alleen bewegen en in zichzelf zingen of spreek af welke zin hardop gezongen mag worden. Het is duidelijk dat je met deze canon weken achter elkaar steeds een kort deel van de repetitie bezig kunt zijn. Het muzikale niveau gaat met sprongen omhoog en het plezier neemt toe doordat kinderen zich competent voelen.